

"Freiheit statt Sozialismus"

De politieke inhaalslag van Angela Merkel

[Achtergrond](#) - 19 december 2002

(19 december 2002) De moeizame doorstart van de rood-groene regering en de affaire-Möllemann binnen de liberale FDP hebben de afgelopen maanden weliswaar de meeste aandacht getrokken in politiek Duitsland; dat betekent niet dat de CDU heeft stilgezeten. Bij de christen-democraten is Angela Merkel inmiddels uitgegroeid tot de machtigste politica.

[Angela Merkel](#) moet gemengde gevoelens hebben gehad toen CDU-lijsttrekker Edmund Stoiber op de vroege avond van 22 september voor een zaal vol enthousiaste partijleden de verkiezingsoverwinning opeiste. Als voorzitter van de CDU moet zij opgelucht zijn geweest, maar tegelijkertijd moet zij een persoonlijke teleurstelling hebben doorgemaakt. Immers, in januari van dit jaar had zij zich nog bereid getoond een stap terug te doen als lijsttrekker ten faveure van Stoiber, de man die nu ogenschijnlijk de overwinning had binnengesleept. Was dat niet gebeurd, dan zou zij na 22 september naar alle waarschijnlijkheid de eerste vrouwelijke bondskanselier ooit zijn geworden.

De onverwachte wending van de verkiezingsuitslag opende echter nieuwe perspectieven voor Merkel. De definitieve uitslag liet weliswaar zien dat haar CDU veroordeeld was nog eens vier jaar in de oppositiebanken door te brengen, maar paradoxaal genoeg kon zij tenminste enige persoonlijke genoegdoening ontlenen aan het feit dat haar rivaal Stoiber de klus bij nader inzien toch niet had weten te klaren. Sterker nog, de dramatische gebeurtenissen pakten opmerkelijk gunstig uit voor de politieke positie van Merkel: Stoiber vertrok met stille trom van het toneel van de landelijke politiek en fractievoorzitter Friedrich Merz moest eveneens het veld ruimen.

Op 24 september, slechts twee dagen na de verkiezingen, besloten de leden van de [CDU](#) dat Merz' functie zou worden overgenomen door niemand minder dan Angela Merkel, die daarmee de twee belangrijkste functies binnen de CDU, het partijvoorzitterschap en het fractievoorzitterschap, ging uitoefenen een combinatie die lange tijd zeer succesvol was toen Helmut Kohl de CDU onder zijn hoede had, maar door interne critici ook werd beschouwd als een al te sterke concentratie van macht bij een partijlid.

Kanzler der Einheit

Opmerkelijk genoeg heeft uitgerekend Helmut Kohl een belangrijke rol gespeeld in de *Aufstieg* van Angela Merkel in de CDU. Aangezien zij opgroeide in de DDR, behoorde het bedrijven van politiek voor haar lange tijd niet tot de mogelijkheden. Pas in de nadagen van het Oost-Duitse bewind, toen burgerlijke protestbewegingen de kop opstaken in de DDR, raakte zij betrokken bij [Demokratischer Aufbruch](#) (DA), een beweging die na de val van de Berlijnse Muur streefde naar een snelle hereniging van beide Duitslanden.

Namens DA nam Merkel in 1990 zitting in de overgangsregering van de DDR, die voorts onder andere de CDU omvatte. In augustus van dat jaar werd zij lid van deze partij, die op dat moment het aanzien genoot van de partij die de Duitse eenwording wilde bespoedigen. Dat was van groot belang voor Merkels overstap: haar negatieve ervaringen in de DDR leidden ertoe dat zij werd aangetrokken door Helmut Kohl: de *Kanzler der Einheit* en leider van de CDU

Kohl zou zich in de daaropvolgende jaren als beschermheer van Merkel opwerpen. Nadat zij in 1991 reeds landelijk vice-voorzitter van de partij was geworden, maakte Kohl haar achtereenvolgens minister van Vrouwen en Jeugd (tussen 1991 en 1994) en minister van Milieu (tussen 1994 en 1998). Dat bood Merkel de gelegenheid gestaag te klimmen binnen de CDU. In 1993 werd zij voorzitter van de CDU in de deelstaat Mecklenburg-Vorpommern.

Op 24 september werd Merkel ten koste van Merz gekozen tot fractievoorzitter. Afgelopen week uitte Merz zijn bedenkingen over de manier waarop de verkiezing van Merkel tot stand was gekomen: hij beweerde dat Merkel dit achter zijn rug om had bekokstoofd. Dit verwijt is al dan niet terecht; feit is dat Angela Merkel in slechts twaalf jaar tijd is uitgegroeid tot de machtigste christen-democraat van Duitsland.

[Website Angela Merkel](#)

[CDU](#)

[Mark Schenkel is student Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en schrijft regelmatig artikelen voor het Duitslandweb.](#)

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/2448/freiheit-statt-sozialismus>